

ЛЬОНЬКА

Льонька щоранку приходив на зупинку біля школи й намагався запхатися в автобус, який возив пасажирів із вокзалу до центру.

– Чи поспішаєш куди, Льонько? – гукнув чоловік років п'ятдесяти з білою, мов крейда, головою.

– Спішу, спішу... – гмикає Льонька, потупивши погляд.

– Дивись, не перечепися, – говорить чолов'яга. – Шнурки матюком зав'язані...

Льонька чорно так, подавлено на черевки дивиться, а шнурки й правда не церемоняться, бовтаються, як попало.

– Грець із ними, – промовляє Льонька. – Хоч падати, хоч ні... Синці – пусте, як душа побита...

Чолов'яга сивий співчутливо обдає поглядом Льоньку, а тому, здається, все одно, що на нього всі витріщаються. Стоїть – підтоптаний, висмоктаний, чекає автобуса, та всі знають, що їхати Льоньці нікуди не треба. Ні роботи вже, ні сім'ї.

Ходить Льонька зупинкою туди-сюди. Люди звикли до нього. І звикли до того, що буває він тихим, а буває й буйним. Настрій у Льоньки мінливий. Бува, стане скромно й стоїть, щось під ніс торочачи. А коли-не-коли капелюха надіне, кулака підніме й давай лаятися на чому світ стоїть. Його мови ніхто не розбере. Кого кляне, кого славить?... Те, що шкоди не завдасть, теж усі знають. Тому й не обходять, а інколи й забалакають до нього.

Льонька автобус нутром чує. Ще не видно його, а чоловік уже топчється на місці. Жінка одна по Льоньці, як по годиннику, розуміє, коли автобуса ждати. А як під'їжджає, для Льоньки не завжди в ньому місце знаходиться. Бо забитий людьми щент. А тих, кого підбира на зупинці біля школи, – багато, серед них і Льонька, але ж людям працювати, а тому сердезі – що?

– Не лізь, кажу! – наказує строго жінка з різнокольоровим волоссям. – Не лізь, Льонько! Бачиш, що й так місця нема.

Сама ледве стоїть на сходинках. Двері зачинитися не можуть. Пасажири вглиб автобуса не йдуть. Ще й Льонька підштовхує з вулиці.

– На тобі! – як дасть сумкою по голові. Льонька отетерів. Нічого не сказав, тільки кулаком погрозив і по-своєму щось пробубнів.

Люди знали, як починає бідолаха заплітатися в мові, то значить, дуже хвилюється. А як спокійний, то кожне слово розбереш.

– Він не дурний, – заперечує бабця в картатій хустці.

– Дурний, тобі кажу, сусідко, дурний. Він на зупинці товчється щоранку. І верзе таке, що й нечиста не розбере. Кулаками на людей махає,

катається в автобусі туди-сюди, – доказує своє бабуся з вузькими-вузькими очима.

– Мій дід із ним балакав... Каже, що він має розум, – перечить бабця в картатій хустці.

– Та яка вам різниця, який Льонька, дурний, недурний, – втручається в розмову молода дівчина. – Може, горе яке в людини. А ви...

– Та яке там горе! – верещить бабця з вузькими очима, – то все горілка проклятуща. Губить чоловіків...

– Не п'є він, – стверджує чолов'яга з вибитими спереду зубами, – не п'є. Точно знаю...

– Та хоч і дурний, – мовить сухенька маленька бабця, що міцно тримається за поручень, здається, не руками, а життям. – Яке нам діло? Не нам судити... У гріхах живемо й за собою нічого не бачимо.

– Може, й так... Може, й так, – хитають головами люди.

Дмитричиха, сусідка Льоньчикова, правду про нього знала. По подругах не бігала чесати язиком. Льоньчик для неї був як прикмета. Якщо зранку сусід лається, – вісті погані будуть. Якщо Льонька тихше води, – радість настане.

Як не намагалася Дмитричиха Льоньку уникати, щоб правду про день не довідатися, не виходило. Як навмисно, вона сміття викидати, і той з-за хвртки виглядає. Бабця за молоком – і він поряд. Дмитричиха на Льоньку не ображалася за те, що він, бувало, і на неї кулаком махав. Усміхалася до нього й тоді, як вісті погані отримувала...

Льонька все кудись їхав, їхав, їхав. На нього гримали, кричали, сумками по голові били, та він не зважав, у нього було діло, своє діло, діло життя.

Він їздив шукати дружину.

Дмитричиха її добре пам'ятає. Пишна така жінка, червонощока, з густим чорним волоссям, що змією обвивало плечі. Вона завжди просто-волосою ходила. Навіть узимку. Сніг мете, хурделиця. Жінка йде з довгим, мов ніч, волоссям, а на ньому – білі намистинки-сніжинки сяють. Весела й жвава. Поздоровкається до сусідів, потеревенить. Роботи не боялася, город швидше за всіх убирала. Любив її Льонька дуже. Більше за життя любив. Ніжно так її називав: ягідкою. Чоловіки після роботи до кіоску. Льонька додому. До жінки. Прийде, чмокне у волосся, поглядом обпече і радіє, що ягідка поряд. Ось тільки діточок ніяк нажити не могли. Тільки в чому там біда, Дмитричиха не знала. Ніхто не знав, окрім Бога.

Одного разу Льонька додому з роботи дуже спішив. На серці кішки шкреблися. До ягідки своєї хотів, як ніколи. Чоловіки за воріт тягнуть, мовляв, ходімо по чарчині, за компанію, а той сердега

рветься до коханої, як уперше. Додому приходять – і серце обірвалось. Нікого. Він тоді вже чітко знав, що більше ніколи ягідки не побачить.

Де дружина пропала, ніхто не зна і досі. Льонька об'їздив усю округу. Кожну собаку допитав. Тільки даремно. Міліція шукала й теж не знайшла. Наче крізь землю провалилася. Ні записки не залишила, ні речей не забрала. Тільки город наостанок прибрала. Мучився Льонька, дуже мучився. Занедбав відтоді своє життя. Тільки й знав, що селом нишпорити, дружину виглядати. Дмитричуха наставляла Льоньку, молилася за нього, водою свяченою поїла, маслом церковним лоб мазала, щоб порозумнішав.

– Жити треба далі, – говорила бабуся чоловікові. – Не знищуй себе, Бог гніватиметься...

Та Льонька далеко був від тих слів. Далеко...

– Хоч би знати, що жива, – скиглив чоловік, – хоч би знати, де вона та з ким...

Дмитричуха Льоньку жаліла. Бачила, що чоловік до нитки себе зводить. Але що вона могла зробити проти сили тієї нетямущої, проти кохання?

Льонька відтоді щоранку став на автобус виходити, люди на роботу їдуть, а він – дружину шукати. І так уже років із десять.

– Льонько! А Льонько? Де ти все їдеш, де? – гукає дід із бородою, тримаючи в руках рибальські снасті. – Чи вдома тобі не сидиться?

– Не сидиться, діду, не сидиться, – відповідає Льонька, намагаючись запхатися в повний автобус. – Діло маю, діло...

– Яке діло? – не розуміє дід. – На риболовлю – оце діло, з хлопцями – по сто грамів – теж діло, город перекопати чи кукурудзи намолоти – ще ліпше, а ти мотаєшся туди-сюди... Чи ти остаточно здурів?

Льонька з автобуса вийшов, на діда похмуро поглянув, хотів щось сказати, та язик не слухався, промимрив під носа, зітхнув, хвильку так постояв, заспокоївся, а потім виважено вичавив із себе:

– Діло моє найважливіше за всі ваші разом узяті. Тільки ви того не зрозумієте...

Дід потилицю почухав. Закинув снасті на плече й побрів геть від зупинки. Льонька не рушив, чекав, вдивлявся в далечінь... Із-за рогу показався автобус – чоловігя нестямно зробив кілька кроків назустріч...

Він бачив, як водій автобуса спантеличено бігав над ним. Люди галасували, хтось набирав швидку. Льонька лежав у пилуці, з рота текла цівка крові. Очі заплющувалися, гвалт стихав. І Льонька побачив її – його єдину прекрасну ягідку з чорним довгим волоссям, а на ньому – сніжинки-намистинки... Жінка йшла, усміхалася, простягала до Льоньки руки, а він до неї...